

*Папезжук О. В.
канд. іст. наук Фарина А. С.
Луцький педагогічний коледж
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради*

КОМПРОМІС КОНФЕСІЙ ЯК ЗАПОРУКА МИРУ В СОЦІУМІ

Релігійна тема злободенна у всьому світі, в Україні зокрема. Фактично від часу відновлення незалежності України на початку 1990-х років в Україні діє три православних церкви: УАПЦ, УПЦ Київського Патріархату та УПЦ Московського Патріархату. Лесть не відтоді між двома останніми структурами точиться тіньова, а часто й публічна боротьба за верховенство серед українського населення.

Конфлікт, безумовно, має не лише релігійне, але й політичне підґрунтя. Він характеризується складним переплетенням причин, надзвичайним динамізмом, невизначеністю позицій учасників та майже повною відсутністю конструктивних підходів до його вирішення. Конфлікт впливає на свідомість і поведінку значної частини населення, особливо на емоційному й побутовому рівнях, породжує суперечливі оцінки історії, сучасного стану та характеру діяльності найбільших релігійних організацій держави. При цьому чимало аргументів, на жаль, не завжди відповідають дійсності.

Аналізуючи загальні тенденції розвитку сучасного релігійного середовища в Україні, варто зазначити, що саме церкви, активно включившись у реалізацію низки важливих соціальних, освітніх, виховних, культурницьких програм, критично оцінюючи неефективність існуючого суспільного договору в Україні, пропонують його кардинальний перегляд на засадах християнської демократії, на яких збудовані успішні суспільства європейських країн. Керівники більшості українських церков та релігійних організацій долучилися до формулювання низки досить чітких і рішучих записів до влади й звертання з відповідальними закликами до громадянського суспільства щодо суспільно-політичної ситуації в Україні, посягають на свободу віросповідання та спроб розпалення міжконфесійної ворожнечі, ситуації на Сході країни, підтримки благодійництва та волонтерської діяльності, подолання моральної недуги, корупції тощо.

Під сучасну пору протистояння перемістилось із площини закликів і паплюжень у призму фізичного захоплення храмових споруд.

Місцеві мешканці в обуренні від такого, адже їх позбавляють осередків духовного спілкування, як мінімум щонедільного. Жителька с. Берестяне Ківерцівського району Волинської області Антоніна Йосипівна Папезжук, 1953 року народження, зазначає: «Загрозою розколу суспільства є поділ на УПЦ та ПЦУ, де люди, не маючи власної думки, підкоряються владі та творять небогоугодні діла. Що й сталося в нашому селі після прийняття владою Томоса в 2018-му, в нас ці події почали розгортатися в лютому 2019 році. Привело це до ворожнечі між людьми, а точніше стало ознакою загрози розколу» (із

особистих записів авторки).

Попри нагальну потребу, осмислення духовної безпеки як важливої проблеми українського суспільства, на жаль, не відбулося і не видніється. Невідкладність цієї проблеми викликана кількома важливими чинниками, які характеризують сучасний стан українського суспільства.

Насамперед це криза основ світогляду, зумовлена руйнацією старих та несформованістю нових пріоритетів в умовах пострадянської дійсності. Це сприяє розмиванню національних і традиційних цінностей українського народу та уможливорює маніпуляцію свідомістю громадян в інтересах окремих політичних груп або неорелігійних псевдо-духовних організацій.

І справді, крайніми місяцями то в одному, то в іншому українському населеному пункті спалахують конфлікти між парафіянами УПЦ (МП) і УПЦ (КП). Відомий приклад мав місце у селі Кинахівці Збараського району Тернопільської області, де відбулися зіткнення між представниками патріархатів.

Представники релігійної громади Київського патріархату прийшли до сільського храму і, пред'явивши статут про перереєстрацію громади, намагалися увійти всередину для богослужіння. За їхніми словами, попередній староста відмовився надавати ключі від церкви, тому вони зламали замок. На вході перешкодою став священник Московського патріархату, якого відтіснили. До поліції звернувся настоятель церкви Святих апостолів Петра і Павла й повідомив про те, що парафіяни православної церкви Київського патріархату пошкодили його одяг, зламали замки вхідних дверей та проникли у церкву, а також опечатали храм. Щоб запобігти зіткненням, вночі культову споруду охороняють співробітники поліції...

Існує думка, яка є визнаною на рівні держави, що шляхом подолання даних конфліктних ситуацій постає функціонування Помісної Церкви України, яка би об'єднала православ'я. За умов загрози насильницьких аспектів, розбрату з-поміж членів родин, непорозумінь із колегами чи друзями на цьому тлі, рішення видається оптимальним.

Та не однозначним. Припускаємо, що в такий спосіб будуть втрачені будь-які історичні засади розвитку духовності на наших теренах. Більше того, спадщина віків таким чином нівелюється, отримуючи штучний замітник усього набутого попередньо.

Маємо думку, що вдалою розв'язкою означених питань могло би стати мирне співіснування різних православних структур. Розуміємо, що за обставин російської агресії на Сході України такий варіант не видається прийнятним більшості, однак саме він може стати запорукою злагоди в суспільстві.